

INFORMATIEBROCHURE

VOORAFGAANDE ZORGPLANNING

HET WAARBORGEN VAN KEUZES VOOR DE TOEKOMST

VOORAFGAANDE ZORGPLANNING

WAT?

Het nadenken en het nemen van beslissingen over jouw huidige en toekomstige zorg en behandeling. Dit samen in overleg met jouw naasten, je behandelende arts en het zorgteam rond jou.

Hoe kijk je zelf naar jouw zorg en behandeling? Wat zijn jouw wensen als je toestand ongeneeslijk wordt? Wat als je zelf niet meer kan zeggen wat je wil?

Door jouw beslissingen op papier te zetten, neem je zelf de verantwoordelijkheid die anders op de schouders van je gezin en/of familie terecht komt, mocht je later niet meer in staat zijn zelf te beslissen.

WANNEER?

Voorafgaande zorgplanning kan altijd, ook als je nog gezond bent, kan je daar bijvoorbeeld met je huisarts reeds over praten.

In de praktijk gebeurt het echter meestal als je geconfronteerd wordt met een ernstige diagnose of als je op een bepaald moment in je ziekteproces keuzes moet maken.

WIE? HOE?

Iedereen kan aan voorafgaande zorgplanning doen. In deze brochure gaan we dieper in op een aantal aspecten van voorafgaande zorgplanning zoals:

- Het aanwijzen van een **wettelijke vertegenwoordiger** en het met hem/haar bespreken wat jouw wensen zijn.
- Het opstellen van een **negatieve wilsverklaring**, waarin je verklaart welke zorg je nog wel/niet wenst als je het zelf niet meer kan beslissen.
- De **zorgvolmacht** waarin o.a. je geld, goederen, maar ook bepaalde zorgaspecten zoals bv. de keuze voor een woonzorgcentrum (wzc) geregeld kunnen worden.
- De keuze van een woonzorgcentrum (wzc) op voorhand bepalen.

BIJKOMENDE INFORMATIE

- www.notaris.be
- www.dementieennu.info
- www.leif.be
- www.vitaz.be/ombudsdienst
- www.health.belgium.be

NADENKEN OVER DE TOEKOMST

WETTELIJKE VERTEGENWOORDIGER

Wat?

Een wettelijke vertegenwoordiger, is een meerderjarige wilsbekwame persoon, die in jouw plaats je rechten als patiënt uitoefent wanneer je daar zelf niet meer toe in staat bent. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn als je een vorm van dementie hebt die reeds gevorderd is en je niet meer wilsbekwaam bent.

Wie?

Je kan zelf formeel een wettelijke vertegenwoordiger aanduiden die jouw belangen behartigt als je dat zelf niet meer kunt. Als je dit niet doet, dan wordt er een informele vertegenwoordiger aangeduid volgens een wettelijk bepaalde volgorde: in de eerste plaats de eventuele bewindvoerder over de persoon, vervolgens de samenwonende echtgenoot, de wettelijk samenwonende partner of de feitelijk samenwonende partner, een meerderjarig kind, een ouder of een meerderjarige broer/zus.

Als er niemand beschikbaar is of als er discussie is tussen bovengenoemde personen, zullen de arts en de zorgverleners die betrokken zijn bij jouw behandeling/verzorging, jouw belangen behartigen.

Hoe?

Als je zelf wil bepalen wie jouw wettelijke vertegenwoordiger is, dan kan dat. Je stelt daarvoor een verklaring op, ondertekend door jezelf en door de wettelijke vertegenwoordiger van jouw keuze. Je bezorgt die verklaring aan je artsen. Wil je de aanstelling intrekken, dan moet dat opnieuw schriftelijk gebeuren.

LET OP!

Een wettelijke vertegenwoordiger is niet hetzelfde als een vertrouwenspersoon.

VERTROUWENSPERSOON

Wat?

Een vertrouwenspersoon is iemand die de patiënt bijstaat. De patiënt kan één of meerdere vertrouwenspersonen hebben. Bijvoorbeeld: een partner en/of kind die meegaat naar een consultatie met een arts.

Je kan zelf aanduiden wie jou bijstaat in jouw contacten met de medische wereld, dit kan schriftelijk maar zal meestal mondeling gebeuren.

WETTELIJKE VERTEGENWOORDIGER VERSUS VERTROUWENSPERSOON: UW PATIËNTENRECHTEN REGELEN

Is een patiënt wilsbekwaam dan kan hij zich laten bijstaan door een vertrouwenspersoon. Deze vertrouwenspersoon kan bijvoorbeeld inzage krijgen in het patiëntendossier of een afschrift vragen van het patiëntendossier. In dit geval dient de patiënt de vertrouwenspersoon schriftelijk aan te duiden.

Is een patiënt wilsonbekwaam dan treedt de wettelijke vertegenwoordiger op in de plaats van de patiënt. Deze wettelijke vertegenwoordiger kan via de zorgvolmacht geregeld worden maar kan ook schriftelijk vastgelegd worden door de (wilsbekwame) patiënt op een afzonderlijk document.

Voor zowel het aanduiden van de vertrouwenspersoon, als het aanduiden van de wettelijke vertegenwoordiger zijn er online formulieren te vinden (zie websites blz. 4).

Indien jij als patiënt over deze formulieren beschikt, is het raadzaam om dit te melden aan jouw huisarts, ziekenhuis, zorgverlener, ...

NADENKEN OVER DE NEGATIEVE WILSVERKLARING

Waarom belangrijk?

Met een voorafgaande 'negatieve' wilsverklaring kan men vastleggen welke onderzoeken of behandelingen men niet meer wenst, wanneer men op dat moment zelf de beslissing niet meer zou kunnen nemen als gevolg van wils-onbekwaamheid (zoals o.a. bij gevorderde dementie, coma, ...).

Indien men nog wilsbekwaam en mondig is, heeft men deze wilsverklaringen (nog) niet nodig: het volstaat om mondeling mee te delen wat men wel of niet wenst.

Wat?

Een wilsverklaring is een schriftelijke verklaring van wat men (niet meer) wil aan zorg en behandeling. Op deze manier kunnen artsen en zorgverleners later met de wil van de patiënt rekening houden wanneer deze zich niet langer zelf kan uitdrukken. Men noemt dit document 'negatief' omdat het hier gaat over het afwijzen van behandelingen en onderzoeken. Artsen zijn wettelijk verplicht dit te respecteren.

Hoe?

De negatieve wilsverklaring wordt best op meerdere exemplaren opgemaakt en vervolgens bezorgd aan de behandelende arts(en) en de wettelijk vertegenwoordiger. Het is mogelijk de wilsverklaring slechts eenmaal in te vullen en het gewenste aantal exemplaren te fotokopiëren. Op elke kopie worden vervolgens originele handtekeningen geplaatst.

Indien de verzoeker lichamelijk niet in staat is om een negatieve wilsverklaring op te stellen kan hij daartoe een andere persoon aanwijzen. In dat geval vermeldt de wilsverklaring dat de betrokkene fysiek niet in staat is te tekenen en geeft de reden aan.

De wilsverklaring moet gedateerd en ondertekend worden door de verzoeker zelf (of indien dit onmogelijk is, de aangewezen persoon die in plaats van de verzoeker de verklaring heeft opgesteld), en, indien die er is, door de aangeduide wettelijke vertegenwoordiger.

Iedere ondertekenaar zet de datum bij de handtekening en ook zijn/haar hoedanigheid (bijvoorbeeld: verzoeker, vertegenwoordiger, ...).

Er bestaat geen mogelijkheid om de negatieve wilsverklaring officieel te laten registreren bij jouw stad of gemeente.

De negatieve wilsverklaring is onbeperkt geldig in de tijd. De wilsverklaring kan wel op ieder ogenblik worden herzien of ingetrokken, zolang de verzoeker wilsbekwaam is.

De negatieve wilsverklaring en de wilsverklaring inzake euthanasie?

De wilsverklaring euthanasie betekent dat je euthanasie vraagt indien je op onomkeerbare wijze het bewustzijn verliest. Het gaat hier met andere woorden alleen om personen die comateus zijn geworden en niet om personen die wilsonbekwaam zijn geworden zoals bv. bij dementie.

De wilsverklaring inzake euthanasie dient op papier te worden gezet, in aanwezigheid van 2 meerderjarige getuigen. Minstens één van deze getuigen mag geen erfgenaam zijn of materieel belang hebben bij de dood van de patiënt. Deze wilsverklaring kan je wel officieel laten registreren bij jouw gemeentebestuur en blijft levenslang geldig.

NADENKEN OVER DE ZORGVOLMACHT

Waarom belangrijk?

Als je ouder wordt, kan er een dag komen dat je omwille van fysieke of mentale beperkingen, bepaalde zaken niet meer zelf kan opnemen. Het gaat hier dan bijvoorbeeld over rekeningen betalen, goederen kopen, een woning verkopen, ...

Vóór het moment komt dat je hier niet meer toe in staat zou zijn; kan je een zorgvolmacht regelen. Deze volmacht laat toe om op voorhand instructies te geven over het beheer van jouw vermogen, alsook bepaalde zorgaspecten (bv. waar je later wil gaan wonen, welk woonzorgcentrum, welke huisarts, ...) kunnen via deze weg geregeld worden.

Je geeft dan aan iemand de volmacht om in jouw plaats op te treden. Deze volmacht hoeft niet pas in werking te treden als je wilsonbekwaam bent geworden. Ze kan reeds in voege gaan bij de ondertekening (bv. ook als je minder mobiel bent).

Hoe stel je een zorgvolmacht op?

- Je moet **wilsbekwaam** zijn: de persoon die een zorgvolmacht wil opstellen moet volledig de gevolgen begrijpen van zijn/haar handelen. Vandaar dat mensen met een beginnende neurocognitieve stoornis (dementie), best niet wachten als ze een zorgvolmacht willen opstellen.
- Altijd **schriftelijk**: een 'mondelinge' zorgvolmacht kan dus niet.
- De zorgvolmacht via de **notaris** geniet te voorkeur: de notaris kent de verschillende mogelijkheden en de juiste formuleringen zodat er achteraf geen nodeloze discussies ontstaan.
- De **registratie** van de zorgvolmacht bij het centraal register van lastgevingsovereenkomsten: dit kan via de notaris of het vredegerecht in jouw woonplaats. Indien dit niet gebeurt, kan de zorgvolmacht niet in werking treden.

Wat is het verschil tussen bewindvoering en een zorgvolmacht?

- Bewindvoering is een 'gerechtelijke' beschermingsmaatregel want het is met tussenkomst van een vrederechter.
- De zorgvolmacht is een 'buitengerechtelijke' beschermingsmaatregel want dit is zonder tussenkomst van een vrederechter.
- Indien je geen zorgvolmacht hebt opgesteld, dan is het de vrederechter die een bewindvoerder over persoon zal aanstellen om jouw belangen te behartigen, als je dit niet langer zelf kan (bv. als je wilsonbekwaam bent geworden ten gevolge van een dementieel proces).

Bankvolmacht en zorgvolmacht?

Een bankvolmacht of volmacht op de rekeningen is niet hetzelfde als een zorgvolmacht. Een **bankvolmacht** betekent dat jij iemand anders (een vertrouwenspersoon) toestemming geeft om transacties uit te voeren op jouw zichtrekening (bv. geld afhalen, overschrijvingen doen, ...). Je blijft wel zelf verantwoordelijk voor jouw bankrekening en de transacties. Je dient dit schriftelijk te regelen met je bank.

Wanneer je echter wilsonbekwaam bent geworden, vervalt de bankvolmacht. Heb je op dat moment al een **zorgvolmacht**; dan zal de persoon die je daarin aangeduid hebt, het financiële luik op zich nemen. Is er geen zorgvolmacht dan wordt er via de vrederechter iemand (een bewindvoerder) aangeduid die jouw financiële zaken op zich zal nemen. Dat kan een familielid zijn, maar ook bijvoorbeeld een advocaat.

NADENKEN OVER HET WOONZORGCENTRUM

Waarom belangrijk?

Zo lang mensen zich thuis kunnen behelpen, staat men weinig stil bij een eventuele latere opname in een woonzorgcentrum (wzc). Soms kan er echter iets in het leven gebeuren waardoor thuis wonen niet meer zo evident is en een opname in een woonzorgcentrum noodzakelijk wordt.

De keuze van een woonzorgcentrum is een belangrijke keuze om te maken (o.a. omwille van afstand tot familie, mensen die je reeds kent, financiële overwegingen, ...). In een acute fase is er dan meestal weinig tijd om hier grondig over na te denken en wordt er vlug een oplossing verwacht.

Als men hier op voorhand al de nodige voorzorgen rond genomen heeft, zorgt dit zowel voor de persoon zelf, als voor zijn omgeving, voor meer rust. Er zijn dan meestal andere zorgen die ook aandacht vragen.

Hoe aanpakken?

Aanmeldingen verlopen echter niet voor alle woonzorgcentra op dezelfde manier. Je kan dan ook best contact opnemen met de woonzorgcentra van uw keuze. De meeste woonzorgcentra hanteren een wachtlijst waarbij een onderscheid gemaakt wordt tussen een slapende/passieve wachtlijst en een actieve wachtlijst.

- **Passieve wachtlijst:**

Op deze wachtlijst kom je als de thuissituatie nog haalbaar is maar wanneer je jezelf preventief wil opschrijven voor mocht het op een dag toch nodig zijn. Het gaat dus als het ware om een voorzorgsmaatregel.

- **Actieve wachtlijst:**

Op deze lijst kom je als de thuissituatie niet langer veilig of haalbaar is en een opname in een woonzorgcentrum in de zeer nabije toekomst of soms heel dringend noodzakelijk is.

- **Van passieve wachtlijst naar actieve wachtlijst**

Wanneer je reeds lang op een passieve lijst van een woonzorgcentrum staat, kan je bij hoogdringendheid de aanvraag activeren, zodat je gunstiger op de lijst komt te staan, als een opname nodig is. Bijgevolg is de kans ook groter dat je verhuist naar het woonzorgcentrum van jouw eigen keuze.

LET OP!

Het is erg belangrijk om goed na te vragen wat er gebeurt als je opgebeld wordt door het woonzorgcentrum en je weigert om op dat moment al te verhuizen. Wordt jouw naam dan geschrapt van de lijst? Moet je jezelf opnieuw inschrijven of is er dan een wachtperiode om je opnieuw in te schrijven?

Vaak is het zo dat de persoon zelf, al dan niet vergezeld van familie en/of vertrouwenspersoon de aanmelding in het woonzorgcentrum kan doen.

Je maakt best een afspraak met de sociale dienst of opnameverantwoordelijke van het woonzorgcentrum. Hier zijn geen kosten aan verbonden en het is eveneens niet bindend (je bent nog altijd vrij om te gaan of niet, wanneer een vrije kamer wordt aangeboden).

Vitaz vzw

Moerlandstraat 1 | 9100 Sint-Niklaas

T. +32 (0)3 760 60 60 | info@vitaz.be | www.vitaz.be

BE 0881.291.322 | RPR Gent

art. 19195 | v1 | 08/10/2025